

ZAINTZA(K) EUSTEKO IRAULI

Dossierra

- MADDI ISASI & ANE ESCONDRILLAS ·
- SOZIOKOMUNITARIOA: AURRERA BEGIRA ·
- EKHIÑE PETRIATI & MARINA URKIDI ·
- CAROLINA MEDINA & VANESA FONTANELLAZ ·
- FORUM SOCIAL DEL CUIDADO ·

Komunitatea

- AS QUE LIMPAN · KOMUNITATEARI ·
- PROGRAMA SOZIOEKONOMIKOA: ZAINTZA
ESKUBIDE KOLEKTIBOA · GOMENDIOAK ·

Talaiaaren 16. zenbakia duzu esku artean, gogoetarako gunea; arigitalpen bat ez ezik, hausnarketa eta eztabaiderako espazio ere izan nahi duena. Talaia, LAB-eko Ekintza Sozialeko egiturak eta Ipar Hegoa Fundazioak formazio sindikal, politiko eta sozialerako egiten duten eskaintzenaren parte da

Ale honetan zaintza krisiaz aritu gara, Greba Feminista Orokorraren atarian. Hasteko eta behin, Marina Urkidi eta Ekhiñe Petriati Denon bizitzak erdigunera plataformako kideak elkarritzetatu digu, Greba Feminista Orokorraz eta Herri Akordioaren proposamenaz hitz egiteko. Horrez gain, Euskal Herritik kanpo zaintzaren gaiaz dauden begiradak ere gurera ekarri nahi izan ditugu. Horretarako, batetik, Encuentro de Organizaciones talde argentinarra elkarritzetatu dugu. Bestetik, Katalunian Zaintzarako Eskubidearen

inguruan egin duten lanketa ere jaso nahi izan dugu, Mireia Roca, Sílvia Bofill-Poch eta Dolors Comas ikerlarien eskutik. Bestalde, sindikalismotik ere pentsatu nahi izan dugu gaia. Horri lotuta, soziokumunitario sektorearen borroka ibilbidea jaso dugu erreportaje batean. Maddi Isasi eta Ane Escondrillas LABeko kideek, al-diz, LABek gaiaz egiten duen irakurketa eta ditugun erronka nagusiak azpimarratu dituzte.

Horrez gain, ekintza sozialaren ikuspegitik aliantza politikez hausnartzeko tartea ere hartu dugu Komunitateari editorialean. Jarraian, LABen Programa Sozioekonomikoa oinarri hartuta, zaintzarako neurri programatikoen inguruan sakondu dugu. Eta, amaitzeko, gomendioen atalean Josefina "Txefi" Rocok As que limpan antzezlana erreseinatu du, etxeiko langileen prekaritatea lantzen dituena. ■

**TALAIA 16 | ZAINTZAK
EUSTEKO IRAULI
2023KO UDAZKENA**

- 03** **MADDI ISASI & ANE ESCONDRILLAS**
- 07** **SOZIOKOMUNITARIOKO SEKTOREA**
- 08** **EKHIÑE PETRIATI & MARINA URKIDI**
- 12** **ENCUENTRO DE ORGANIZACIONES**
- 16** **FORUM SOCIAL DEL CUIDADO**

KOMUNITATEA

- 20** **KOMUNITATEARI**
- 22** **AS QUE LIMPAN ANTZERKI ERRESEINA**
- 24** **PROGRAMA SOZIOEKONOMIKOA ZAINZA ESKUBIDE KOLEKTIBOA**
- 27** **GOMENDIOAK**

Aldizkari honen edukiak Creative Commons - Aitorrtu Partekatu berdin lizentzia baten pean daude.

Lizentzia honekin, edukiak kopiatu, banatu eta erakutsi zein lan eratorriak egin ahal izango dituzu, beti ere ondo-rengos balditzak betez:

- Edukiaren jatorrizko egilea aipatu behar duzu.
- Edukiaren aldaketarik egiten baduzu, edo lan eratorri bat sortzen baduzu eta hau banatzekotan, honako lizentzia honen baldintza beretan egin beharko duzu.

Los contenidos de esta publicación están bajo licencia Creative Commons - Reconocimiento - Compartir igual. Con esta licencia eres libre de compartir, copiar y redistribuir el material así como de crear trabajos adaptados, siempre bajo las siguientes condiciones:

- Debes reconocer adecuadamente la autoría.
- Si creas un trabajo derivado, debes difundir las contribuciones bajo la misma licencia que el original.

«Zaintzaren inguruau
eztabaida politiko eta
soziala sustatu eta
kontsentsu sozialak
lortzeko garaia da»

MADDI ISASI LAB sindikatuko Idazkaritza Feministako arduraduna eta **ANE ESCONDILLAS** soziokomunitario sektoreko arduraduna elkarritzetatu ditugu, Greba Feminista Orokorraren testuinguruan abian den borroka zikloaz hausnartzeko.

Zaintzarako eskubide kolektiboa da
Mugimendu Feministak sindikatu
eta hamaika eragilerekin batera
deitu duen Greba Feminista Orokorraren ardatza. Zaintzaz asko hitz
egiten bada ere definitzen zaila den
kontzeptua da. Nola eta zer ulertzen
duzue Zaintzaz ari zaretenean?

Zaintza lanak pertsona guztiak bizzitak sostengatzea ahalbidetzen duten lanak dira. Lana dela aipatzea funtsezko da beren garrantzia indartzeko. Zaintza lanak ez dira modu boluntarioan egiten direnak, baizik eta pertsonen zainduak izateko beharrak asetzan dituztenak baizik. Zaintza lanak ez daude aitortuak. Se-xuaren araberako lan banaketagatik, emakumeen* gain erortzen dira, eta horrek gizarte heteropatriarkalean bigarren maila batean kokatzen ditu funtsezko behar eta lan horiek. Historikoki emakumeen* gain erori dira, fabrikara joaten zen gizon langileak beti izan ditu etxean produktiboa iza-teko behar guztiak aseta, inguruko emakumeen* sorbaldetan erori direnak.

Lan merkatu arautuko emakumeen* lanbideak ere erreprodukzioaren (zaintzaren) luzapena dira, horregatik dira gehiengoa sektore horietan. Arlo "pribatuan" (familietan) inposatutako rolek jarraitu egiten dute arlo produktibo-publikoan.

Sektore feminizatuak eta zaintza sektoreak guziz lotuta daude: zahar egoitzak, etxe-ko lagunza, esku hartzearia, osasungintza, jangelak, haurreskolak, garbitzaileak, etxe-ko langileak... lan horietan aritzen diren emakumeek* ez dute gizartean inongo aitortzarik, ez soziala, ez ekonomikoa, ez politikoa. Instituzioek eta patronalek

jakin badakitelako lan esku merke hori euskal gizartearren erreprodukziorako funtsezko dela, eta aitortuko balute galera ekonomikoak izango lituzketela, zaintzarekin duten negozioa bukatuko litzatekeela. Euskal Herriko instituzioek ateak zabal zabalik utzi dizkie enpresa pribatuei eta horrek zaintza sektoreei kalte handia eragiten die. Izan ere, patronalek eta instituzioek beraien artean banatzen dituzte zaintza sektorearen pasteletik erorritako irabaziak.

Zaintza lanetako batzuk merkantilizatuak eta oro har emakume* prekarizatuen bizkarretan daude. Beste batzuk, soldapeko lanetik kango kokatu arren, berdin berdin emakumeek* egiten dituzte. Urteak daramatzazue soldapeko lanetan dabiltzan emakume* langileak antolatzen eta hauen borrokak pizten. Zer nolako balorazioa egiten duzue urteotako ibilbideari dagokionez? Izan da garaipenik? Zein erronka ditugu aurrera begira?

2008an egindako 7. Biltzar Nagusian LABen sektore soziokomunitarioa osatu zenetik, ikuspegi nazional eta estrategiko batetik zaintza sektoreko langileen beharrei erantzun kolektibo bat emateko lehen urratsak emanen hasi ginen. Sindikatan estrategia sindikala birpentsazean hasi ginen orduan, eta 9. Biltzar Nagusian era-baki estrategiko batzuk hartu genuituen, besteak beste, konfrontazioa kapitala eta bizitzaren artean kokatzea eta langile subjektuaren berrosaketan urrats praktikoak ematea. Inurri lan guzti horrek emaitza izugarriak eman ditu 2021-2022 kurtsoan. Izan ere, sektore soziokomunitarioan inoiz baino gatazka eta negoziazio gehiago ireki dira: zahar egoitzetan, etxez etxeko laguntza sektorean, aniztan funtzionalean...

Garaipenak izan dira, batez ere enpresa hitzarmenetan, baina garai-

pen handiena langileak antolatzeko eta ahalduntzeko izan dugun gaitasuna izan da. Gure ordezkariek sindikatu-rekiko adierazitako konpromisoa eta implikazio maila ezinbestekoak izan dira LAB hainbat borroken lidergotzan egoteko, ekintza sindikal indartsua bultzatuz. Hemendik aurrera ere hori da bidea.

Bestalde, aurrean dugun erronka nagusia Greba Feminista Orokorra inflexio puntu gisa baliatzea izango da, enpresetan pedagogia egiteko eta langileak berriz ere mobilizazioetan haus-

potzeko. Greba honek gure borroka zi-kloa indartu eta elikatzen du.

Borroka horretan inflexio puntu izango da azaroaren 30eko Greba Feminista Orokorra. Lehen aldiz, Mugimendu Feministak oroko-rra den grebarako proposamena egin du eta LABek, beste hainbat sindikatu eta eragilekin batera, deialdia babesten du. Zeintzuk dira LABek greba horrekin lortu nahi dituen helburuak?

Mugimendu Feministak egoeraren inguruan egiten duen irakurketa partekatzen dugu, eta borroka planteamendu hori beharrezkoa ikusten dugu zaintzaren krisiaren aurrean aldaketak eragin eta urrats kualitatiboak emateko.

Mugimendu Feministaren izaera autonomoa errespetatz, gure posizio propiotik, LAB sindikatu hasieratik egon da prozesuan implikatuta, egoera-ren analisiarekin bat egin eta proposamen politikoak partekatzen ditugulako; esaterako, gure Programa Sozioekonomikoan eta egin ditugun beste hamaika proposamenetan. Bizitzak Erdigunean Koordinadorak 2022ko apirilean Gasteizen antolatutako jardunaldieta par-te hartu genuen, baita herrialdeetako asanbladetan edo sindikatuekin egin diren bileretan ere. Beraz, hasieratik konpartitua den prozesuaren parte garela esan dezakegu.

Gure jendartean dugun arazorik larrienetako da zaintza krisiarena. Zaintza, eskubide bezala, gaur egun ez dago ez aitortua, ez bermatua. Zaintzarako sistema publikorik ez da inoiz garatu. Sistema kapitalista zisheteropatriarkalak ez du horretarako beharrik izan; zaintza lanak emakumeen* bizkar utzi izan dira, eremu pribatuan eta familia nuklearretan sostengatuta.

Egoera guztiak bidegabek izanik

**ZAINZA,
ESKUBIDE BEZALA,
GAUR EGUN
EZ DAGO
EZ AITORTUA,
EZ BERMATUA**

ere, are muturrekoagoan daude etxe-ko langileak, hauetariko asko emakume* migratu eta arrazalizatuak. Erregimen berezia dute, eta, ondorioz, gainerako langileek baino eskubide gutxiago dituzte. Negoziazio kolektiborako eskubidea urratua dute, eta Atzerritar Lege arrazisten eraginpean daude.

Beraz, uste dugu zaintza kri- siak erantzunak eskatzen dituela. Zaintzaren errealtitatea iraultzeko borrokan ari gara eta badira premiazko aldarrikapenak: borrokan ari diren zaintzako langileen lan hitzarmenak eguneratzea, zaintza-rekin negoziorik ez egitea eta pri- batizaturiko zerbitzu publikoak pu- blifikatzeko plana, etxeko langileen egoera erregularizatu eta negoziazio kolektiborako duten eskubidea ber- matzea.

Zaintzaren inguruan eztabaidea politiko eta soziala sustatu eta kontsensu sozialak lortzeko garaia da. Horregatik, Greba Feminista Orokorraren planteamenduarekin bat egin eta greba ahalik eta orokorra izan dadin lortu behar dugu. Zaintza Sistema Publiko Komunitarioaren aldarrikapenari zentralitatea emanez, ‘Euskal Herrian posible egin dezagun’ ildoa indartuz.

LABek bere Programa Sozioeconómika berritu eta banaketa hirukoitzaren proposamena jaso du bertan, zor patriarkalarekin amaitu eta Zaintza Sistema Publiko Komunitarioa eraikitzeko helburuarekin.

Zer da zor patriarkala?

Ekonomia Feministaren begiradatik, zor patriarkala emakumeoi* zaintza lanak (aitorta ekonomiko, sozial eta politikorik gabe) egiteak suposatu digun kostua ordaintzeko zuzenketa faktore bat aplikatzeko formula edo aldarrikapen politiko bat.

Ezer gutxitako balio du “beti izango

“ZAINTZA LANAK DEMOKRATIZATZEKO ETA EMAKUMEON* ESPLATAZIOAREKIN BUKATZEKO BORROKA ZIKLO BAT ABIATZEKO MOMENTUA DA”

daintzeko. Iruzurra da soldata arrakala dagoela aitortzea eta konponbidea lan merkatuan kokatzea. Ongi baitakite ez dagoela halako aurrera urratsik egiteko lan harreman eredu demokratikorik; ezta indar harremanik edo egiturazko aldaketa lortzea helburu duen prozesu soziopolitikorik ere.

Arrakalaren aitortzaren borroka irabazi dugu. Sexuaren araberako lan banaketan oinarritzen den eredu iraultzea helburu izango duen prozesua behartzeko, urrats berriak behar ditugu, ordea. Proposamenak hor daude: emakumeoi* esleitu dizkigutenean balorazio berria egitea; zor patriarkala deritzogun aldagai zuzentzailearen bidez sektore feminizatuetako soldatka gaurkotzea; zaintza lanak berrantolatzea gizonen, emakumeen*, komunitatearen eta sistema publikoaren artean banatzeko...

Eta nola irudikatzen du LABek Zaintza Sistema Publiko Komunitarioa?

Guztioen bizitzak erdigunean jarriko dituen sistema bezala. Inor esplatu gabe, guztioen beharrak kontuan hartuko dituena. Zainduak izango direnen parte hartzea eta agentzia sustatuko dituena. Finean, zaintza- ri behar duen balioa emanez eta ez ezkutuan gestionatzen diren “arazo” bezala.

gara zoretan zaintza lanetan aritu diren emakumeekin* esaldia diskurtsoetara ekartzeak, gero ez badago inolako borondaterik sistemak inposatutako baldintzetan egindako lan guzti horiek benetan balio duena aitortzeko, eta ez bada neurten emakumeoi* honek suposatu digun kostu ekonomikoa zehazki zenbatekoa den, zor zaiguna or-

LABen urteak daramatzagu Zaintza Sistema Publiko Komunitarioa aldarrikatzen eta zaintza eskubide kolektibaren alde borrokan. Zaintza krisiaren elementu nagusiak identifikatuta ditugu: zaintza lanen aitorta eza, zaintza-rako zerbitzuen pribatizazio basatia eta horrek zaintzaileentzat dakartzan lan baldintza kaskarrak (soldata baxuak, lan zama jasanezinak, karga emocional handia, lan osasunerako eskubideen urraketa...), eta ondorioz, arretaren kalitate eskasa. Errealitate horren aurrean

aldarrikatzen dugu zaintza lanak demokratizatzea, publikoak, unibertsalak eta bidezkoak izatea eta guztiak eskura egotea.

Jakin badakigu gaur egun go instituzioek ez dutela borrhondaterik norabide horretan urratsak emateko: kontrara, zaintza zerbitzuak pribatitzaten jarraitzen dutela. Horregatik ere da garrantzitsua greba hau, Zaintza Sistema Publiko Komunitarioaren bidean urratsak emateko beharra mahai gainean jarri eta sistema oso bat eraikitzeko bidean garaipen zehatzak lortzeko aspirazioa duelako.

Gure ustez, publikoa izateak zaintzarako guztiak eskubidea bermatu behar du (eskubide sozial gisa ulertzen dugulako). Publikoak unibertsala eta bidezkoia izan behar du. Arlo publikotik finantzaketa eta kalitatea bermatu behar dira. Gainera, mercantilizatu gabeko izaera publikoa izan beharko du.

Komunitateari buruz ere hitz egin behar dugu. Komunitateaz aritzea bizitza komunaren aldeko apustua egitea da, zaintza eskubide eta erantzukizun kolektibo gisa ulertzaz. Baino komunitateak ez du bete behar administrazioek assetu gabe uzten duten hori. Arlo publikoaren eta komunitarioaren arteko harremana ez baita dikotomikoa, eraikitzen doan zerbait baizik.

Hala ere, ulertzen dugu Zaintza Sistema Publiko Komunitarioa bidean definitu eta eraikiko dugun zerbait dela, eztabaidea sozial baten bidez etorri beharko dena (eta jadanik horretan ari gara). Zaintza beharrak modu demokratiko eta publikoan konpontzeko balioko digun tresna bat izan behar dela argi izanda.

“ SEXUAREN ARABERAKO LAN BANAKETAN OINARRITZEN DEN EREDUA IRAULTZEA HELBURU IZANGO DUEN PROZESA BEHARTZEKO, URRATS BERRIAK BEHAR DITU ”

horretan jarraituko dugu borrokan, zaintza lanei aitortza politiko, sozial eta ekonomikoa eman arte.

Sindikatuak pribatizatutako zaintza langileen aldeko aldarriak defendatzen jarraituko du, eta lan publikoa egiten dutela aitortu arte borrokatuko dugu. Sektore soziokomunitarioan, aurreko kurtsoan, hainbat mobilizazio eta ekimen egin genituen pribatizatutako zaintza sektoreetako langileak langile publikoak direla aldarrikatuz. Greba Feminista Orokorraren ostean aldarri berdinari eutsiko diogu. Asanbladak deitu ditugu, hauteskundeak datoz... horregatik antolatuak egon behar gara eta ekintza sindikal aktibatu behar dugu. Hortaz, Greba Feminista Orokorean sortutako sinergiak, aliantzak, eta lan pedagogikoak egitera goazen ibilbidea elikatu eta batenbesten duela uste dugu.

Zaintza sektoreez gain, bestelako lan eremueta ere greba honek ere paradigma aldaketa bat suposatu behar du, eta bizitzak erdigunean jartzeko zaintza lanak eraldatzeaz hitz egiten dugunean hau konpromiso konkretuetara pasatzen saiatu behar gara. Hala nola, gizonen gizonek zaintza ardurak hartzea, kontziliazio neurriak eta zaintzarako denborak.. Beste era batera esanda, gizonen implikazioan ere salto bat eman behar da, aldaketa nagusiek hortik etorri behar dute, zaintza lanetan ardurak hartu eta gaur egungo sexuaren araberako lan banaketa bidegabe honekin amaitzeko.

Grebaren ondorengo fasean Herri Akordio bat eraikitzeaz ari garenean uste dugu sindikalismoaren eritzulpena izan behar duela horrek. Herri Akordioa ezin da izan bakarrik politikoa eta instituzionala. Aliantzak eraiki behar ditugu eta sindikalismoaren eremuan konpromisoak hartzen eraman behar gaitu prozesuak, modu kolektiboan, Mugimendu Feministak eta eragile sozialekin. ■

Grebaren ondorengo fasean Herri Akordio bat eraikitzeaz ari garenean uste dugu sindikalismoaren eritzulpena izan behar duela horrek. Herri Akordioa ezin da izan bakarrik politikoa eta instituzionala. Aliantzak eraiki behar ditugu eta sindikalismoaren eremuan konpromisoak hartzen eraman behar gaitu prozesuak, modu kolektiboan, Mugimendu Feministak eta eragile sozialekin. ■

Zaintza lanak demokratizatzeko eta emakumeen* esploazioarekin bukatzen aldarrikapen horiekin, borroka ziklo bat abiatzeko momentua izango dela. Mugimendu Feministak egin den apustua argia da eta sindikalismotik ere norabide

Soziokomunitario sektorearen

borroka ibilbidea eta aurrera begirako erronkak

Larraia da pribatizatutako zaintza sektoreetako langileek bizi duten egoera. Egunero-egunero euren duintasuna eta eskubideak zapaltzen eta urratzen dituzte enpresa pribatuak. Enpresen irabazi asmoak gailentzen dira langileen bizitzen aurretik, eta instituzioek beste alde batera begira jarraitzen dute. Aldi berean, zaintza lanek sostengatzen dituzte Euskal Herriko bizitzak. Zainduak izateko eskubidea bermatzen duten eskuak eta gorputzak dira langile horienak.

Honela azaltzen du arazoaren erroa Goikoana Barriosek, Asociación Educativa Aldaiako LABeko delegatuak: "sektore hauen arazo nagusia da elizaren eskuak aisialdiko klubetan lanean hasi ziren gazte asko egun erakunde eta programa ezberdinak kudeatzen dituzten enpresariak edota patronala bilakatu direla, eta horien DNAra, oraindik ere, boluntarioen espíritua nagusitzen dela. Baino iritsi da garaia uler dezaten arlo sozialeko profesionalak garela eta horrek errekonozimendu bat ekarri beharko lukeela berarekin".

Gizarte zerbitzuetan edo zaintza lanetan diharduten langileen lan baldintzen prekarizazioan, guztiok dugu zer esana, zaintza lanen edota gizarte zerbitzuetako erabiltzaileak baikara guztiok. Gure bizitzako uneren batean, pertsona guztiok egongo gara mendekotasun-egoeraren batean, eguneroko oinarrizko beharrizanak bermatzeako edo laguntza emozional premian. Azken finean, zaindu egin beharko gaitutze.

Pribatizatutako zaintza sektorea pre-

karitatean murgilduta dagoen sektorea da: langile falta eta horrek dakarren egoiliarrekiko arreta eskasa, lanaldi luzegiak, miseriazko soldatak, lan osasunean neurrik eza, empleguak eta lana kontziliatzeko ezintasunak... dira langile horien eguneroko ogia. Kalitatezko zerbitzu publiko bat izan beharko litzatekeena enpresa pribatuak esku uzten dute instituzioek. Zaintza zerbitzuan izugarrizko negozio ekonomikoa ikusi dute, emakume* langileei plusbalioa lapurtzean eta egoiliarren bizi baldintzak hobetzeko inongo inbertsio estrategikorik ez egitearen ordainetan bada ere.

Nekane Olalde Ermuko Abeletxe helduen egoitzan LABeko delegatuaren ustean, pribatizatutako zaintza sektoreen negoziaketa kolektiboan, lizaroan irauten duen blokeoaren aurka borrokatu beharra dago. Aurrez aipatu bezala, arazoaren erroa zaintza lanen aitorta ezean edo errekonozimendu eskasean aurkitzen da. Gainera, Olal-

deren esanetan "negoziazio mahaietan parean ditugun patronaleko ordezkarrien artean zein instituzioetan gizonak dira nagusi, emakume* langileen lan baldintzak erabakitzentzen. Heteropatriarkatua itotzen gaituen soka bilakatzen da berriz ere". Trajedun gizonentzat prekarizatutako emakume* langileak etekin ekonomikorako bitarteko dira. Ez dituzte aitortzen eskubide osoko langile bezala.

URTEETAKO BORROKA

LABek urteak daramatza feminizatutako zaintza sektoreetako langileak antolatzen: etxeko langileak, etxez etxeko laguntzakoak, zahar egoitzetakoak, esku hartze sozialekoak...

Sektore guzti horiek enpresa pribatu menpe, baina administrazio publikoen babes politiko eta ekonomikoaren bitartez funtzionatzen dute.

2016an hasi zen LAB ikuspegি nazional eta estrategiko batetik zaintza

© ECUADOR ETXEA

sektoreko langileen beharrei erantzun kolektibo bat emateko lehen urratsak ematen. Beste era batean esanda, langile subjektuaren berrosaketan urrats praktikoak ematen. Zaintza zaindu lemapean mobilizazioak egin zituen, zaintza sektore feminizatuen beharreratik lan ildo eta aldarrikapen ezberdinak kaleratu asmoz: langile kopurua handitzeko eta duintasunez lan egiteko eskubidearen alde, lan zentroetan langileek pairatzen dituzten erasoен berri eman eta horien kontrako neurriak exijituz, zaintza lanen negozioa eta horren ondorioak salatuz, ratio legearen aldaketa eta berritzea eskatuz... Aldarrikapen horiek lantzeari esker, langileek modu individualen bizi zituzten arazoak arazo kolektibo bilakatzea lortu zen. Ordutx gerotik, azken urteetan zenbait borroka eta su txiki piztu dira (baita zenbait handi ere). Funtsezko aldarrikapen batzuen defentsan mobilizatu dira langileak: zaintza lanak ezin direla pribatizatu eta instituzioek zerbitzu horien kudeaketa zuzena hartu behar dutela beraien gain.

Hego Euskal Herrian, egoitzen sektoreko borroka guztien parte izan da LAB, eta lidergoa izan du hainbatetan. Horrez gain, estatalizazioari aurre egiteko borroka ziklo betean murgildua dago. Esku hartze sozialeko hitzarmenen negoziazioak irekita ditu. Aniztasun funtzionaleko sektoreak kolektiboki aktibatu dira, enpresetako arazo zehatzak eta negoziazio kolektiboa batuz. Marea Urdina hauspotu du Bizkaian. Inoiz sindikalizatua egon ez den etxeko langileen sektorea antolatu du eta, gaur egun, arlo horretako langileen sail sindikala eratua du sindikatu barruan.

"Greba Feminista Orokorrera indartsu heltzen gara, azpisektoreak mobilizatuak ditugulako" diosku Olaldeek. "Mugimendu Feministak mahai gaineratu duen egoeraren argazkia

gutziz partekatzen dugu". Horregatik, zaintza lanen pribatizazioaren eta horrek sortzen dituen ondorioen aurka egiteko, greba deialdira batu da LAB, zaintza langileek bizi duten egoera larriari neurriko erantzun sendo eta bateratu bat eman behar zaiola ulerzen duelako. Zaintza Sistema Publiko Komunitarioa eraikitzen hasteak eta langileen izaera publikoa aitortzeak sektoreko langileek bizi duten prekariitate egoera goitik behera irauliko luke. "Horregatik guztiagatik, funtsezko da azaroaren 30ean kalera ateratzea

eta aldarrikapen horiek erdigunean kokatzea eta borrokatzea".

ALDARRIKAPEN NAGUSIAK

2023ko urte hasieran soziokomunitario sektoreko delegatu guztiei parte hartzera dei eginez, asanbladak deitu zituen LABek Hego Euskal Herriko lau hiriburueta. Euretan, zaintza zerbitzuen pribatizazioak langileentzat miseria zekarrela salatu zen. Egoera horren aurrean, pribatizatutako zaintza sektoreko langileak langile publikoak direla aldarrikatzearen beharra azpimarratu eta hortik abiatuta, ildo mobilizatzaile berri bat irekitzea ere adostu zen. Ordutx gerotik, "zaintza lanak kudeatzen dituzten enpresen kontra mobilizatu gara, EAjak zaintza sektoreari esker egiten duen negozioa salatu dugu eta langile publikoak garela defendatu. LABek argi dauka pribatizatutako zaintza sektoreetako langileak langile publikoak direla", dio Barriosek. Aitorpen horrek eragin zuzena izango luke sektoreko langileen lan eta bizi baldintzetan. Olalderen esanetan: "gure lanek zaitza zerbitzuak mantentzen dituzte, eta gizarteratu behar dugun aldarrikapena da zerbitzu horiek %100ean publikoak izan behar direla, eta administrazioak zuzenean kudeatuak. Zaintza lanak ezin dira pribatizatu, zerbitzuen degradazioari eta okertzeari aurre egin behar diogu, publifikazioaren bidez".

LABek zaintza zerbitzuen kudeaketa publiko zuzenaren alde egiten du, horrenbestez. Olalderen hitzetan: "hautu politikoa izan behar da enpresen esku hartzea zaintza zerbitzu publikoetatik kanpo uztea". Zaintza lanak publiko bihurtzearen bidez pauso garrantzitsua emango litzateke langileen zein egoiarren duintasuna bermatzeko bidean. Hori da bidea. ■

“ NEGOZIAZIO MAHAIETAN PAREAN DITUGUN PATRONALEKO ORDEZKARIEN ARTEAN ZEIN INSTITUZIOETAN GIZONAK DIRA NAGUSI, EMAKUME* LANGILEEN LAN BALDINTZAK ERABAKITZEN ”

EKHIÑE PETRIATI GARALUT ETA MARINA URKIDI GARDE » Denon Bizitzak erdigunean

«Pertsona orok bizitza
osoan zehar zaintza
jaso eta emateko
eskubidea duela esan
nahi du zaintzarako
eskubide kolektiboak»

EKHIÑE PETRIATI GARALUT (Iruñerria) eta **MARINA URKIDI GARDE** (Bilbo) Denon Bizitzak Erdigunean koordinadorako kideak dira. Elkarrizketa honetan Greba Feminista Orokorraz eta Herri Akordioaren proposamenaz jardun dira, besteak beste.

Greba Feminista Orokorraren prozesuaren baitan askotan esaten ari da ez dela isolatuta ulertu daitekeen egun bat, prozesu baten baitan kokatzen dela. Nondik dator eta nora doa?

Greba bera eta *Bizitzak erdigunean* prozesua ezin ditugu ulertu aurreko bi Greba Feministak aintzat hartu gabe, hortik gatoz. Orduan hasi ginen prozesuaren marko teorikoa jorratzen, sistema bera errotik aldatzearen beharra erdigunean jartzen.

Horren ondoren iritsi zen pandemia eta beste zentralitate bat eman zion gaiari. Momentu horretan, argi

ikusi zen zaintza sistema kolapsatzen ari zela, bai etxe barruetan, baina baita soldatapeko zaintza sektoreetan ere. Etxe barruetan oso oinarritzko eztabaideak ireki ziren; nork zainduko ditu umeak lanera joan behar baldin badugu eta eskolarik ez badago?

Mugimendu Feministak berehala sortu zuen Denon Bizitzak Erdigunean koordinadora, mugimenduan antolatutako eragile eta kolektibo ezberdinak. Koordinadorak zaintzen gaiaren inguruan diagnostiko serio bat egitea erabaki zuen. Horrekin batera, hasieratik izan zen asmoa trantsizio sozial baten beharra planteatzearena. Zain-

tzen gaietatik abiatuta, sistema hau sostengaezina dela salatzea.

Hurrengo puntu garrantzitsua 2022an Gasteizen egin genuen jardunaldia izan zen. Hausnarketa kolektibo sakona egin zen orduan, zaintza eskubide kolektiboaren ideia lantzen. Azpimarragarria da zaintza eskubide kolektiboaren ideia edo konzeptua Euskal Herrira ekarri dugula, hori izendatzen eta garatzen hasi garela. Finean, pertsona orok bizitza osoan zehar zaintza jaso eta emateko eskubidea duela esan nahi du eskubide horrek. Eta bi premisa bete behar dira eskubide hori benetan bete dadin. Alde batetik, denontzako zaintza izan behar dela, bestela ez baita kolektiboa. Unibertsaltasunaren elementu hori jaso behar du, beraz. Eta, bigarren premisa, ez dadila izan ez inoren ez ezeren ordainetan. Beste pertsona baten bizitza prekarizatzen badu edo zapaltzen badu ez da eskubide hori betetzen ari.

Eskubide hori gauzatzeko bidean Euskal Zaintza Sistema Publiko Komunitarioaz hizketan hasi ginen ondoren. Eta ordutik aurrera, mugimendu moduan gorputzen, herrialde mailako asanbladak antolatzen... gaur arte.

Greba Feminista Orokorra instituzioak interpelatzeko momentu bat izango da. Zein agertoki ireki nahi da horren ostean?

Prozesu honek bi lanketa paralelo ditu. Alde batetik, greba aurrera ateratzea eta horrek dakarren lan guztia. Eta, bestetik, Herri Akordioaren idazketa, aurkezpena, eragile sozialekin lanetta, atxikimendua bilatzea... Herri Akordioarekin instituzioak interpelatzea bilatzen da. Eta hori ere koka-tzen dugu grebaren helburu bezala.

Grebarekin lortu nahi dena da instituzioekin (EAeko eta Nafarroako gobernuekin bereziki) negoziaketa mahai bat sortzea. Behin mahaia irekita, joango gara ikusten zertarako gaitasuna dagoen.

Gure helburua litzateke tokian toki erabakimen gaitasuna duten mahaia sortzea eta benetako negoziaketak ematea Herri Akordioan jasota dauden aldarrikapenak btearazteko.

Instituzio ezberdinak interpelatuko dira? Maila eta negoziazio esparru ezberdinak planteatuko dira?

Ikusteko dago oraindik zein izango den grebak utziko duen oinarria. Dena den, gure aurreikuspena da aukera ezberdinak zabalduko direla eta horietako bakoitza dagokionak eta dagokion ardurarekin kudeatu beharko duela. Mugimendu Feministak, gainontzeko eragileekin batera hartu beharko du ardura ireki-

**“
HERRI AKORDIOA
EUSKAL
HERRITARRON
BIZI BALDINTZAK
HOBETZERA DOAN
PROZESU BATEN
BAITAN KOKATZEN
DEN TRESNA DA
”**

tzen diren mahai horietara joan eta horietan alde batetik edo bestetik eragiteko.

Aldi berean, prozesu hau baliatu beharra dago instituzioen mugak gainditzeko, barrerak apurtzeko. Instituzioetan dinamika ezberdinak pizteko aukera aprobetxatu beharra dago. Instituzioen demokratizazioan eragiteko potentzialitate handia du prozesu honek.

Nola definitzen duzue Herri Akordioa? Zer da tresna hori?

Herri Akordioa euskal herritarron bizi baldintzak hobetzera doan prozesu baten baitan kokatzen den tresna bat da. Herri Akordioa tresna eta aitzakia da prozesu horri prozesu izaera bera emateko. Prozesuaren lehen egunetik bertatik Herri Akordio batez hitz egiten aritzeak (eta ez soilik grebaz beraz) berritasun bat suposatzen du. Epe luzera begirako

ikuspegি hori txertatzea ahalbidetzen du, gainera. Apustu indartsua egin da horretan, nahiz eta zaila izan den sarritan.

Plano ideologikotik plano materialera jauzia emateko apustu bat ere bada. Gehiengo sozial zabalekin osatutako akordio bat egiten saiatu gara, ekarpen ezberdinakin... eta hori izan da horretarako topatu dugun edukiontzi egoki edo eraginkorrena.

Laburbilduz, prozesurako oinarri sendoa ematen duen tresna izan da Herri Akordioa.

Nolakoa izan da Herri Akordioaren lanketa prozesua?

Akordioan jasotzen diren edukiak Gasteizen apirilean egin genuen Asanblada Nazionalean zirriborratu ziren, Mugimendu Feministako 200 bat kideren artean. Ondoren, hilabeteetan zehar hori sistematizatzen ibili gara. Ekainerako, baguen Herri Akordio horren lehenengo zirriborroa, aldarrikapen batzuekin. Eragileei aurkeztu eta irailera bitarte erakpenak jaso ditugu.

Egia esan, eragile sozialen aldetik harrera ona izan du akordioak eta izan dira ekarpenak ere. Eragile sozialek, orokorrean, planteatutako irakurketa konpartitu dute.

Edukien aldetik, zeren baitako adostasun edo akordioak lortu nahi dira?

Hiru multzo nagusitan daude banatuta aldarrikapenak. Zaintza sistema publikoaren aldekoak; Bizitza duinen aldekoak; eta, azkenak, zaintza langileen lan baldintza duinen aldekoak.

Zaila izan da multzokatze hori egitea, aldarrikapen batzuk oso elkarlotuak baitaude. Aldarrikapenak etxez etxe langileen lan bal-

dintza duinak eskatzetik pentsio duinetaraino doaz. Guztiek dute gai komun bezala zaintzarena. Akordioan jasotzen diren elementu guztia elkarloturik ulertzen ditugu, oinarrizko eskubideak bermatuak izan gabe ezin baita zaintza eskubidea bermatu. Horregatik hitz egiten dugu pentsioez edota etxebizitzaz.

Aurrerapauso garrantzitsua izan da bizitza duinen aldeko atal hori sartzea, hasieran hain argi ikusten ez zena. Atal horrekin ekarpen bat egin nahi izan da saiatzeko zaintzarekiko dagoen pertzepzio soziala aldatzen, zaintzarekiko dagoen ikuspegi nagusiari buelta ematen. Ulerkera nagusi horrek zaintza dependentzia egoeran dauden pertsonen beharrizanekin soilik lotzen du, zaintzaile eta zainduaren arteko dikotomia faltsuak sortuz. Horri teorikoki buelta emateko ekarpena egin nahi izan dugu.

Zein erreakzio sortu ditu Grebarren iragarpeneak instituzioen edo alderdien aldetik? Interpelatua sentitu da norbait? Zein balorazio egiten duzue?

Ikusten ari gara batzuei ez zaiela gustatu prozesu honekin mugitzen hasi dena. Arriskuan ikusten dute beren burua, beren negozioak. Bel-dur dira. Horrela ulertzen ditugu azken asteetako mugimenduak.

Izan da saiakerarik gure kontzeptuak bereganatzeko, adibidez. Gure termino eta kontzeptuak erabiltzen ikusi ditugu zenbait instituzio. Ikusiko da guzti hori benetan zertain geratzen den. Momentuz, benetako konpromiso politikorik ez dugu ikusi.

Bi oztopo nagusi identifikatu daitezke prozesu honetan zehar. Alde batetik, gizonen

implikazio eza zaintza lanetan. Eta, bestetik, zaintza zerbitzuen privatizazioaren aldeko hautua instituzio nagusien aldetik.

Gizonen paperari dagokionez, bai lortzen ari garela aldaketa bat ematea. Jendea greba bat antolatzera hurbiltzen da, baina lanean jarri eta berehala ohartzen da greba bat antolatzeaz gain egoteko moduak errebisatzea, gizonen rola birpentsatzea... ezinbestekoa dela. Grebara bidean egiten ari garen prozesuak era integral eta transberdalean eragin bat du horretan. Erronka da prozesuaren parte izaten ari diren eragile guztietan ere eragin bat izan dezala. Planteatzen diren eztabaida, korapilo, ikaspenak... eramatea era-gileetara ere.

Pribatizazioen gaiari dagokionez, prozesu honek balio du publikoa zer den eztabaidatzen hasteko, publi-

koaren zentzu sakona, eta ohartze-ko nola kontzeptu horrek zentzu guztiz galdu duela azken urteetan. Publiko izena duten baina publikoak ez diren gauza asko daude mo-mentu honetan. Bataila asko irabazi dituzte elite politikoek norabide horretan. Grebarekin, publikoaren zentzu hori lehiatzeko aukera izaten ari gara eta aldaketarako arrakala handiak zabaltzen ditu horrek.

Ze rol jokatu beharko genuke prozesura batu garen eragile guzik?

Mugimendu Feminista iristen da iristen den tokiraino. Eragile sozial bakoitzak ikusi beharko du zein ekarpen egin diezaiokeen prozesuari bere lan lerro propiotik. Sindika-tueten kasuan, noski, lantokietara greba eraman, eta ahalik eta ulergarrien egin, badakigulako lantoki askotan ez dela batere erraza guzti honen inguruau hitz egitea. Orain, sindika-tuek lan handia duzue horretan. Ez da erraza pedagogia egitea zaintza zer den azalduz, zer den zaintza sis-tema publiko baten alde borrokatzea eta zergatik egin behar den.

Sindikatuen kasuan, gainera, aukera bat eman dezake azken urteotan eman dituzuen aurrera-pausoetan sakontzeko. Adibidez, lan esparru ez arautuei nola heldu. Mugimendu Feministatik esaten ari gara greba egunaren arrakasta ezin izango dela neurtu paroi produktiboaren arabera, zaintza ere-muetako asko ezin izango direlako gelditu. Aukera ona da paradigma aldaketan sakontzeko. Kapitala eta lanaren arteko gatazkaren inguruau hitz egitek, kapitala eta bizitzaren arteko gatazkaz hitz egiterako jauzia emateko. Eztabaida marko horri ezartzeko eta marko hori aberasteko. Sindika-tuek zeregin polita duzue horretan. ■

**OINARRIZKO
ESKUBIDEAK
BERMATUAK IZAN
GABE EZIN DAITEKE
ZAINTZA ESKUBIDEA
BERMATU**

Encuentro de Organizaciones

Defender la vida, cuidarse de forma comunitaria y construir otros mundos posibles

El Encuentro de Organizaciones es un movimiento social de Argentina, de la provincia de Córdoba (la segunda más poblada del país), que agrupa a unas 40 asambleas de diferentes barrios de la ciudad y localidades de la provincia. Desde el año 2006, reúne e impulsa experiencias organizativas en el interior de un país profundamente centralista. El amplio colectivo mixto de militantes que lo conforman se reconocen como anticapitalistas, anticolonial-

les y antipatriarcales e integran espacios organizativos con un fuerte arraigo territorial. Sus ejes de trabajo son la alimentación, los cuidados comunitarios, la educación, la promoción de la salud y un largo etcétera, según las necesidades e intereses de cada territorio. La autonomía, la autodeterminación y la democracia directa son pilares que sostienen y marcan su día a día.

Dentro del abanico de acciones que

realizan, hay al menos tres áreas de trabajo que se encargan de los cuidados: la Rama Sociocomunitaria, las Promotoras de Salud y Casa Comunidad. Las tres están integradas en su mayoría por mujeres, a quienes se les reconoce las tareas que realizan como trabajo asalariado por parte de la organización.

En las barriadas argentinas, la olla comunitaria, los comedores, son de vital importancia. Esos espacios sostenidos

CAROLINA MEDINA Y VANESA FONTANELLAZ »Militantes del Encuentro de Organizaciones

Tenéis una perspectiva integral de los cuidados, contemplando dentro del concepto de los cuidados la alimentación, la educación digna, la gestión comunitaria de la salud...

Así es. Cuando desde el sistema público no se da respuesta a todas esas necesidades vitales es desde la propia organización, desde el propio territorio, desde donde se responde.

Cuando empezamos con la idea de organizarnos a nivel territorial, en los barrios, partíamos de la premisa de que todas queremos una vida digna. Y en el centro de esa reflexión se encontraba el qué es lo que necesitamos para que nuestras vidas sean dignas. Desde ahí comenzamos a pensar todas las cosas. Una de ellas, por ejemplo, era la alimentación, la lucha contra el hambre en nuestros barrios. Lo mismo con la lucha contra la violencia de género... Nuestras premisas como organización social son tierra, techo y

«Las políticas se tienen que construir desde abajo, partiendo de nuestras necesidades y nuestros derechos»

trabajo para todas y todos. Es en base a esos principios que construimos todas nuestras luchas.

Frente al olvido y al abandono del estado estás dando respuesta desde lo territorial-popular a la vulneración de derechos y necesidades fundamentales. Para vosotras, ¿qué es la

comunidad? ¿Y lo comunitario? ¿Qué significa autogestión desde abajo?

Las políticas se tienen que construir desde abajo, partiendo de nuestras necesidades y nuestros derechos. Es a partir de esas necesidades y derechos vulnerados desde donde construimos toda nuestra agenda. No se pueden pensar los problemas desde arriba.

por vecinas y vecinos y presentes en todas las zonas empobrecidas garantizan la alimentación de miles de familias. Además, son un germen desde el que se desarrolla la posterior organización. Por lo general, quienes se organizan para sostener diariamente esos espacios también desarrollan otras acciones para mejorar la vida de la comunidad.

Por otro lado, las promotoras de salud realizan una importante tarea en sus comunidades. Las instituciones de salud en Argentina, y Córdoba no es la excepción, desarrollan una atención insuficiente para los sectores empobrecidos. Ante esto, militantes de diferentes zonas se forman y trabajan como promotoras de salud, realizando talleres y campañas de atención.

Nuestra manera de construir comunidad es partiendo de lo que vemos, de lo que nos atraviesa el cuerpo. Todo lo que hacemos lo hacemos colectivamente.

Así es como trabajamos, cuidándonos entre nosotras y construyendo comunidad desde las asambleas, desde el comedor donde te juntas con tus compañeras, con las vecinas. Hablando de lo que le sucede a una, de lo que le sucede a la otra... y es desde ahí desde donde empezamos a construir todos los espacios. De otra forma no lo hubiésemos podido conseguir. Compartiendo y socializando nuestros sentires es como pudimos ir generando nuestras políticas y ponerlas en la agenda.

En cuanto a la organización, ¿cuáles serían las dificultades y los aprendizajes que sacás del proceso llevado a cabo durante tantos años?

Funcionamos de forma asamblearia. Es en esas asambleas donde se trabajan todas las problemáticas presentes

Por último, Casa Comunidad es un espacio de promoción y acompañamiento ante situaciones de violencia de género. Pretende ser un espacio que abrace a identidades feminizadas y disidentes organizadas en el Encuentro de Organizaciones u organizaciones afines. Fue creada tratando de responder a preguntas urgentes: ¿qué hacemos con la violencia machista? ¿Cómo acompañamos a la vecina que está atravesando una situación de violencia? ¿Adónde voy si necesito irme de mi casa de urgencia? La apuesta de Casa Comunidad es tejer redes que las acompañen y prevengan las situaciones de violencia, desafiando el aislamiento y la privatización de la vida.

El Encuentro de Organizaciones tie-

ne el objetivo de defender la vida, cuidarse de forma comunitaria y construir otros mundos posibles.

La apuesta es a construir comunidad, creando, fortaleciendo y defendiendo los espacios “entre” las personas y, en particular, “entre” identidades feminizadas y disidentes. Construir comunidad entendiendo que nadie se salva sola, que enfrentar las múltiples opresiones es aportar a transformar de raíz las estructuras sociales capitalistas, patriarciales y coloniales. Construir comunidad, algo que hacen todos los días quienes viven en las barriadas populares, en cada olla, en cada espacio para las infancias, con cada acción colectiva que le hace frente a tanto despojo. ■

en los barrios: lo que necesitamos para nuestro comedores, para nuestras viviendas, para que nuestras vidas sean dignas. Así elaboramos nuestros reclamos que después llevamos a mesas de negociación, ya sean con el gobierno municipal, el provincial o el nacional. Eso sí, todo lo conseguido es gracias a la lucha en la calle.

¿Cuál es la relación con las instituciones? ¿Cuáles son esos reclamos de los que habláis?

Una de nuestras principales campañas fue «trabajadoras somos» para exigir que se reconociese todo ese trabajo que realizamos y que no era reconocido formalmente. Ésa fue una lucha que ganamos. Logramos que el gobierno central reconociera que lo que nosotras hacíamos era un trabajo por el que se debía pagar. Durante años lo habíamos hecho voluntariamente y sin remuneración.

Por otro lado, con el gobierno municipal tratamos temas como el de con-

seguir alimentos para los comedores. También conseguimos crear bibliotecas para que los niños y niñas tengan su espacio para acceder a libros y a la conexión de internet, porque hay muchos que no tienen acceso a ordenadores e internet para estudiar.

¿Cómo trabajáis la implicación en la lucha a los diferentes colectivos?

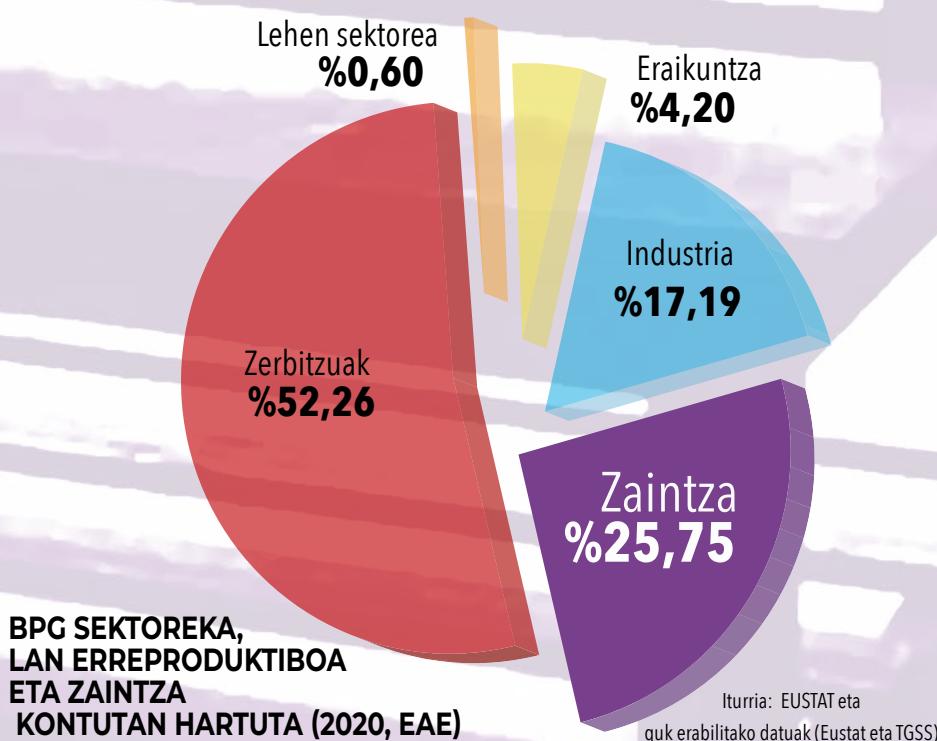
Normalmente las familias se acercan buscando ayuda, buscando alimentos, y poco a poco se involucran cada vez más. Se entusiasman con la organización y se quedan. Así se va creciendo. Nosotras hacemos ver cómo el estado nos tienen abandonadas. Hay muchas familias que no cuentan con luz, con agua potable... Hacemos que se cuestionen si esa es realmente la vida que quieren. Nosotras queremos cambiar esa forma de vida. Por lo tanto, la gente se implica para cambiar su situación de vida y mejorarlala. Las luchas empiezan así. Todo se consigue convidando a la lucha y con la gente organizándose colectivamente poco a poco. ■

Zaintzara emandako enplegu eta lan guztiak prekarioak dira...

Zaintza lanetara emanda dauden enplegu eta lan guztiak prekarioak dira prekarietate indizearen arabera.

- **Etxeko lanek** (lan errepraktiboa) inolako **aitortza sozial zein ekonomikorik gabe** jarraitzen dute.
- **Etxeko langileen oinarrizko soldata** Langile Estatutuak zehazturiko 1.080 €-koa da. **Gutxieneko soldataren azpitik** egoteaz gain, sektore horretako langileen **egoera prekarioa, irregularra/ ilegal eta oinarrizko eskubideen aurkakoa** dela azpimarratu nahi dugu.
- **Helduen egoitzetako langileen batez besteko soldata** ere (1.444,74 €) KPI-aren arabera eguneratu dugun **Gutxieneko Soldataren azpitik**. Lan Hitzarmen Estatala duten emakumeena* are baxuagoa da (1.061 €).
- **Etxez etxeko zerbitzuan** ere **prekarietatea da nagusi**.

...aldiz, zaintza lanek Hego Euskal Herriko BPG-arekiko %25,75eko pisua dute

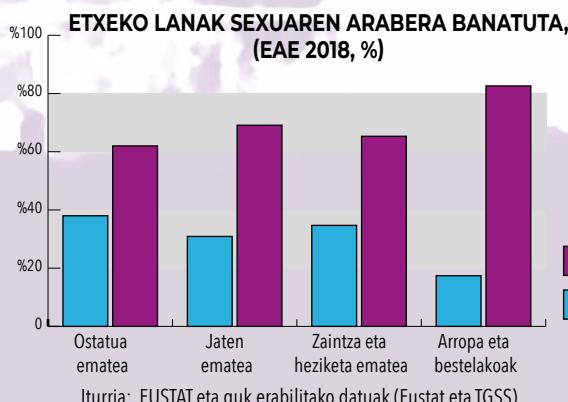

Zaintza lanetan emakumeei* inposatzen zaie ardura nagusia

eremu pribatuaren
etxeko zaintza eta lanen

%67,2

emakumeek* egiten dituzte

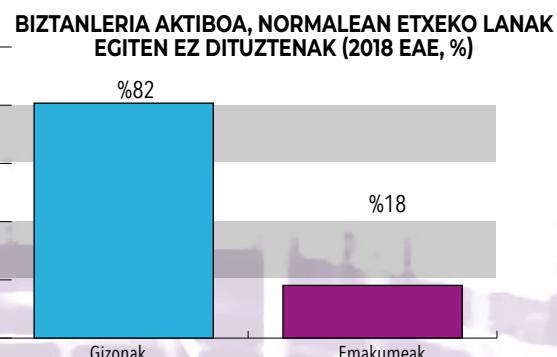

Emakumeek* lanaldi bikoitzak egitera behartuak daude

etxetik kanpo enplegua
duten gizonen

%82ak

ez dute inoiz
etxeko lanik egiten

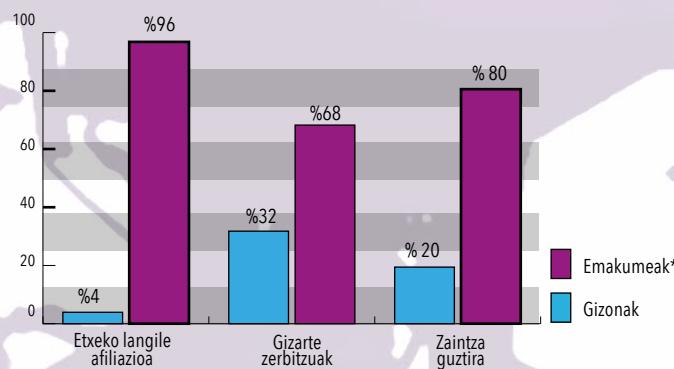
Zaintzari emandako enplegua feminizatua dago

Etxetik kanpoko zaintza enpleguetako langileen

%80,5a

emakumea* da

ERREGIMEN OROKORREAN AFILIATURIKOEN ARTEAN ZAINTZARA DEDIKATUTZEN DIREN LANGILEAK 2012 – 2020

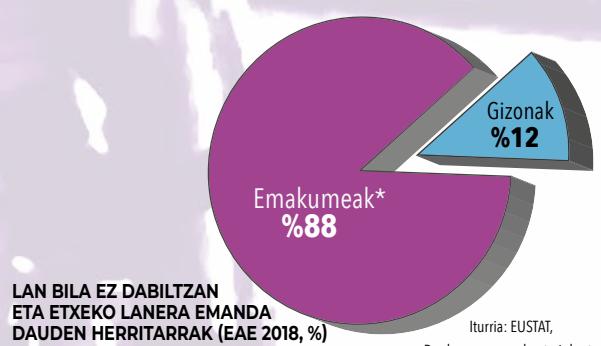

Zaintza lan ez ordainduen bidez, kapitalak doako langileak eskuratzent ditu

Lan bila ibili gabe etxeko lanetara emanda dagoen herritarren

%88a

emakumea* da.

Aitortza sozial zein ekonomikorik gabeko lan horiek ordainduko balira

3.611.929.440 €ko

balioa izango lukete.

MIREIA ROCA ESCODA (Universitat Rovira i Virgili / Universitat de Barcelona)

SÍLVIA BOFILL-POCH (Universitat de Barcelona)

DOLORS COMAS D'ARGEMIR (Universitat Rovira i Virgili)

Miembros del grupo promotor del Fórum Social del Cuidado y de la Red por el Derecho al Cuidado

Cuidado, activismos y participación ciudadana

La experiencia del Fórum Social del Cuidado y la Red Ciudadana por el Derecho al Cuidado en Catalunya

El Fórum Social del Cuidado, celebrado en Barcelona el 12 de marzo de 2022, y la Red Ciudadana por el Derecho al Cuidado, constituida en Catalunya en mayo del mismo año, tienen como objetivo promover un cambio en el modelo de organización social del cuidado, que parte del reconocimiento del derecho al cuidado. Se trata de una iniciativa ciudadana promovida desde los sectores académico, social y profesional, dirigida a las personas que cuidan y reciben cuidado, y a todos los agentes del cuidado y al conjunto de la ciudadanía. Sus objetivos específicos son tres: a) abrir un espacio de encuentro entre los distintos agentes que intervienen en el cuidado a fin de generar reconocimiento mutuo y fortalecer alianzas; b) promover un cambio de paradigma que asuma la interdependencia y la necesidad de cuidado a lo largo del ciclo de vida, un modelo de cuidado centrado en la persona, una mejor articulación entre el cuidado social y sanitario, y una mirada transformadora que nos permita pensar en términos de sociedad cuidadora, de corresponsabilidad y emancipación social; y c) impulsar un gran pacto social por los cuidados.

ANTECEDENTES

Los antecedentes de esta iniciativa se sitúan en diversas investigacio-

nes académicas realizadas sobre el cuidado con perspectiva feminista desde el equipo de investigación de la Universidad Rovira y Virgili, liderado por antropólogas sociales, y en colaboración con la Universidad de Barcelona. Estas investigaciones constatan los déficits del actual modelo de organización social del cuidado y la necesidad de transformarlo para que responda a las necesidades reales de las personas que necesitan apoyos y cuidados y de las personas que cuidan. En unas jornadas realizadas en Barcelona en enero de 2021, nos planteamos ya la necesidad de construir una red ciudadana que reivindicara unos cuidados más justos y sostenibles. Esta proclama convergió con lo que desde el activismo social se estaba viendo necesario también. Y este fue el motor que impulsó la organización de un Foro Social y de una Red por el Derecho al Cuidado.

Partimos de la consideración de que la demanda ciudadana es imprescindible para el impulso de la acción política, tal como señala Fiona Williams en sus reflexiones sobre el cuidado. La falta de valor social del cuidado, a pesar de ser esencial, hace que no se reconozca en la práctica como un derecho. Los avances en este terreno (conciliación, servi-

cios, etc.) siempre han sido fruto de las luchas y demandas sociales y de los colectivos feministas. Es desde este marco desde donde consideramos necesario promover desde la ciudadanía el reconocimiento y el derecho al cuidado.

Consideramos que todas las personas necesitamos cuidado a lo largo de la vida. El cuidado es un elemento transversal en nuestras vidas, desde que nacemos hasta que morimos. En momentos vitales como la infancia, la vejez o el fin de vida, las necesidades de cuidado se intensifican, y también sucede en casos de sufrimiento mental, diversidad funcional o enfermedad crónica. Son situaciones que suelen ir acompañadas de sufrimiento, vulnerabilidad y complejidad, tanto de quien necesita el cuidado como de quien lo brinda (mayormente, las mujeres).

La iniciativa de celebrar un Foro Social y construir una Red ciudadana partió de dos constataciones. La primera constatación es que las necesidades de cuidados son muchas, que no existen servicios suficientes para atenderlas y que hay que reivindicar el derecho al cuidado. La pandemia ha puesto de manifiesto las consecuencias de más de una década de desinversión en el sector: precarización laboral, dificulta-

FÒRUM SOCIAL DE LA CURA

des para la conciliación, Ley de Extranjería que perpetúa la informalidad y la vulneración de derechos fundamentales, la falta de profesionalización, una Ley de Dependencia vaciada de contenido, etc. La pandemia de la Covid-19 acentuó la situación crítica de emergencia social y la urgencia política de transformar el modelo: aumento de situaciones asociadas al sufrimiento mental, especialmente entre jóvenes y adolescentes; situaciones de discriminación y exclusión social de personas mayores y personas con diversidad funcional. A pesar de lo ocurrido, la clase política se ha mostrado incapaz de dar una respuesta rápida y contundente frente a lo que podemos considerar no sólo una crisis sanitaria, sino también una crisis de derechos humanos.

La segunda constatación es que las luchas y demandas por el cuidado están fragmentadas. Existe una falta de conciencia de sector de los distintos agentes que intervienen en los cuidados, y las personas que cuidan conforman colectivos fragmentados y diversos: mujeres y hombres que cuidan de sus familiares de forma no remunerada, trabajadoras de residencias, trabajadoras del servicio de ayuda a domicilio

**“
EL CUIDADO ES
UN ELEMENTO
TRANSVERSAL
EN NUESTRAS
VIDAS, DESDE QUE
NACEMOS HASTA
QUE MORIMOS
”**

o de la asistencia personal, trabajadoras de hogar y cuidados, etc. No se trata de suplantar luchas ya existentes, todo lo contrario. Partimos del reconocimiento de todas esas luchas, y apostamos por articular el conjunto de demandas y reivindicaciones en un mismo espacio, de manera que facilite la articulación de una demanda ciudadana fuerte y contundente a favor de un cuidado justo y sostenible, que contribuya al impulso político. Se trata pues de impulsar la lucha conjuntamente, de articular un bloque político por el cuidado, para dar valor al cuidado y que se reconozca como derecho.

Ante la inacción política, tomamos la iniciativa desde la ciudadanía, para avanzar hacia lo que entendemos que debe ser la democratización del cuidado, resultado, como ya hemos dicho, de los antecedentes de nuestras investigaciones, que convergieron con los intereses e inquietudes de activistas por el cuidado y movimientos sociales feministas.

Impulsamos este proceso mediante procesos participativos, entendidos como espacios de reflexión y partici-

pación ciudadana, como herramienta para resolver problemas colectivos y complejos.

EL FORO SOCIAL DEL CUIDADO

El paso previo a la constitución de la Red ciudadana fue la celebración del Foro Social del Cuidado, que tuvo como objetivo abrir un espacio de encuentro, diálogo y reflexión ciudadana en torno al cuidado, para potenciar el conocimiento mutuo, entrelazar la diversidad de agentes y proyectos protagonistas del cuidado en nuestra sociedad, e identificar las necesidades, retos y elementos que tienen en común. El Foro consistió en la realización de 23 talleres, 11 virtuales y 12 presenciales, además de una asamblea, y congregó a 350 asistentes y a 150 entidades de los ámbitos sociales, profesionales, sindicales y políticos.

En una primera fase (virtual) se identificaron necesidades y retos; en una segunda fase (presencial) se formuló una demanda conjunta. La conferencia inicial, impartida por Mari Luz Esteban, sentó las bases para entender el concepto de cuidado. Estuvo dirigido a las personas que cuidan y a todos los agentes que intervienen en los cuidados (familias, profesionales, entidades, instituciones), así como a las personas que reciben cuidados y al conjunto de la ciudadanía. Estuvieron representados los ámbitos de la vejez, la diversidad funcional, la infancia y juventud, el sufrimiento mental, la enfermedad crónica y el final de vida.

Los resultados del foro fueron la co-redacción y lectura del Manifiesto por el derecho al cuidado, una demanda conjunta por un Sistema Nacional de Cuidado, y la iniciativa de crear una Red Ciudadana desde la que dar continuidad a las reivindicaciones y líneas de acción dibujadas durante el foro.

FÒRUM SOCIAL DE LA CURA

El Manifiesto por el derecho al cuidado recoge un decálogo con las principales necesidades y demandas para construir el derecho al cuidado desde los valores de la justicia social, la dignidad, la diversidad y la equidad. Los puntos recogidos en el decálogo son:

- 1) El cuidado es un derecho humano.
- 2) El cuidado es un bien común.
- 3) El cuidado comienza por nosotros y nosotras mismas.
- 4) El cuidado debe estar centrado en la persona.
- 5) Redistribuyamos la responsabilidad del cuidado.
- 6) Cuidemos en comunidad.
- 7) Abramos espacios de participación y cocreación ciudadanas.
- 8) Dignifiquemos los trabajos de cuidado.
- 9) Hagamos ciudades y pueblos que cuiden.
- 10) Caminemos hacia una sociedad cuidadora.

La traducción práctica del decálogo nos emplazó a la demanda conjunta por un Sistema Nacional de Cuidado, liderado por las personas y colectivos protagonistas del cuidado y dirigido a la clase política y las diferentes administraciones del Estado. Este sistema se fundamenta en los cuatro ejes de democratización del cuidado:

- 1) Reconocer la centralidad del cuidado.
- 2) Socializar la responsabilidad de cuidar entre un mayor número de agentes y perso-

nas.

- 3) Eliminar la división social por razón de sexo, edad, origen y clase social.
- 4) Promover el empoderamiento de las personas proveedoras y receptoras de cuidados. Se trata de que las prestaciones, ayudas y servicios estén bien definidos y bien articulados con el sistema de servicios sociales, de salud y de educación. Hablar de un sistema (y no de un modelo) implica ir más allá de las acciones concretas y aisladas de los distintos dispositivos de atención para que actúen de forma integrada y al servicio de las necesidades de las personas, con espacios de participación social en el que tengan voz tanto quienes cuidan como las personas cuidadas. Y ello requiere un Pacto Social y Político, tal y como se hizo con la Sanidad, la Educación o las Pensiones, que reconozca el cuidado como derecho para garantizar el acceso universal, desde que nacemos hasta que morimos.

LA RED CIUDADANA POR EL DERECHO AL CUIDADO

Desde el Fórum impulsamos también la creación de una Red Ciudadana por el Derecho al Cuidado, que dé continuidad a las reivindicaciones y líneas de acción presentadas

en el Fórum. En mayo de 2022 tuvo lugar el acto de constitución de la Red, donde se constituyó el grupo motor y se definió la organización y las formas de participación, la misión, el rol social y los principales objetivos: 1) Concienciar para crear una opinión pública favorable y sensible al Derecho al cuidado, la vulnerabilidad de la vida y la interdependencia entre personas y generaciones. 2) Hacer visibles las necesidades y las situaciones de injusticia que vienen los colectivos en situación de mayor vulnerabilidad y desigualdad en relación al cuidado. 3) Incidir políticamente y movilizar socialmente para influir en la toma de decisiones e impulsar nuevas políticas públicas de cuidados. 4) Dar apoyo a las iniciativas comunitarias y modelos de cuidado transformadores.

¿DÓNDE ESTAMOS?

Desde entonces hemos llevado a cabo distintas acciones. Además de presentar la Red en jornadas ciudadanas y congresos académicos, y realizar actividades de difusión y concienciación (cine-fórum, sinergias con experiencias comunitarias, etc.), fuimos invitadas al Parlament de Catalunya (Comisión de Derechos Sociales), donde expresamos la demanda por un Sistema Nacional de Cuidados. Hemos realizado también una jornada para avanzar en la conceptualización del derecho al cuidado. En esta ocasión convocamos a profesionales del derecho y la bioética, así como a personas que cuidan de forma no remunerada y colectivos que tienen necesidades específicas de cuidado. La jornada resaltó la responsabilidad que como ciudadanía tenemos en el impulso y construcción del derecho al cuidado, reflexionó sobre qué significa reivindicar ese derecho –un derecho de derechos– y

“SE TRATA DE ARTICULAR UN BLOQUE POLÍTICO POR EL CUIDADO”

de qué manera podría cristalizarse jurídicamente. Un año después de celebrado el primer fórum, celebramos un II Fórum Social del Cuidado que tuvo lugar de forma descentralizada en las cuatro provincias de Catalunya. A parte de realizar talleres para dar voz y visibilizar las luchas y demandas del sector, nos ha servido también para hacer difusión de la red y ampliar la base.

II FORO SOCIAL DEL CUIDADO

Actualmente sumamos 450 personas y entidades. Todas ellas con visiones y experiencias distintas, por lo que el reto es generar consensos. No se trata de sustituir las luchas ya existentes, sino de articularlas para ser más fuertes, conocernos y reconocernos mutuamente, entender que estamos ante unos mismos problemas, aunque nos afecten de forma distinta. En este sentido –y queremos remarcarlo– esta iniciativa quiere dar continuidad y al mismo tiempo fortalecer una sociedad civil activa desde hace décadas en la defensa del Derecho al cuidado, de un cuidado centrado en la persona, de una mejor articulación entre el cuidado social y sanitario y de una mirada transformadora que nos permita pensar en términos de sociedad cuidadora, de corresponsabilidad y emancipación social. El objetivo, pues, de la Red es impulsar la acción política desde la demanda ciudadana para conseguir que el cuidado tenga la centralidad que merece, sea reconocido como derecho y se disponga de los recursos necesarios para mantener la sostenibilidad de la vida. ■

Para más información:
#TenimDretaCura
@DretACura
<https://dretacura.bcn.coop>

Elkarrekin hobe, baina nola?

Langile klasea askotarikoa eta konplexua dela eta hainbat zapalkuntza moduk zeharkatzen dutela esatea ez litzateke berria izan behar inorenatzat. Beraz, klase subjektua berrosozten eta eraikitzen asmatzea funtsezko zeregin da gure ekintza sozioindikalean aurrerapen esanguratsuak lortzea bilatzen badugu behintzat.

Elkarrekin indartsuagoak garela onartzetik abiatzen gara beraz. Kontua da, nola artikulatzen dugu aniztasun hori? Nola lortzen dugu subjektu edo eragileen borroka eta interes partikularren koordinazio soilaren mugak gaindituko dituzten adostasun programático eta organizatiboak sortzea? Nola sortu konfluentzia langileon erakun-

deen zein eskaeretan, lerro politiko eta ikuspegi ideologiko ezberdinaren artean, bitartean barne rol, pribilegio eta zapalkuntza ezberdinak gurutzatzen direnean? Eta, aurreko guztiari gehituta, nola sortu parte hartze-politikoa bermatzeko baldintzak bizi-baldintza materialengatik parte-hartze politiko hori gero eta mugatuagoa duten langile klaseko sektoreetan?

Inori leziorik emateko asmorik gabe, gure erakundean metatutako esperientziatik abiatuta, uste dugu, gutxiez, zenbait tresna eta galdera aintzat hartu behar direla erantzun baliagarrriak aurkitzeko:

Lehenik eta behin, jakin behar dugu

nor ordezkatzen dugun, hau da, nor dagoen gutasunaren baruan eta nor kanpo, eta nola artikulatzen eta barnebiltzen ditugun baxterean utzi ditugun horiek egin nahi ditugun proposamen eta dinamiketan. Jakina, horrek beti izaten ez dugun denbora eta ahalegina eskatzen du, baina ezinbestekoa da benetan gure helburua bizi garen errealtatean esku-hartze eraginkorra egitea bada.

Gai horri gehitu behar diogu irabaztea zer den (eta zer galtzea). Finean, prozesuan aurrera edo atzera egiten ari garen baloratzeko moduari buruz eztabaidatu beharra dago. Horrela, erakundearen eta bere interesen lehentasuna,

Juntas sí, ¿pero cómo?

Decir que la clase trabajadora es diversa, compleja y está atravesada por diversas opresiones no debería ser nuevo para nadie. Por lo tanto, acertar a organizar en clave de recomposición del sujeto de clase dicha diversidad es una tarea fundamental si aspiramos a que nuestra acción socio-sindical logre avances significativos.

Partimos, por lo tanto, de la aceptación de que juntas somos más fuertes. La cuestión es, ¿cómo articulamos esa diversidad? ¿Cómo logramos generar consensos programáticos y organizativos que superen los límites de la mera coordinación de luchas e intereses particulares de sujetos u organizaciones? ¿Cómo generar confluencias entre organizaciones, líneas políticas y perspectivas ideológicas diferentes, mien-

tras se entrecruzan roles, privilegios y opresiones diferentes? Y, sumado a todo lo anterior, ¿cómo generar condiciones para la participación política de sectores de la clase trabajadora que, por condiciones materiales de vida, tienen cada vez más complicada dicha participación?

Sin intención de dar lecciones de nada y a nadie, desde la experiencia acumulada en nuestra organización, creemos que, por lo menos, debemos tener en cuenta una serie de herramientas y preguntas que pueden resultar útiles para generar respuestas favorables sobre dichas cuestiones:

Lo primero es ser conscientes de a quién representamos, es decir, quién está fuera del nosotras y cómo las ar-

zehaztutako estrategia edo subjektua bere kabuz ebatzi eta bere baitarako eratzeko helburuen arteko eztabaidea eman eta problematizatza beharrezko bihurtzen da.

Kultura militantea zabala eta askotarikoa da ezker eraldatzailearen munduan, baina adostasuna dago gure ekinmen politikoaren ardatz gisa lan apal, desinteresatu eta erradikala ezinbestekoak direla. Horrela, erosotasun-guneak alde batera utzita, kontraesanak onartuta, premiazkoa eta garrantzitsua eta benetan posiblea eta gauzagarrria dena zorrotz ezberdinduta diseinatu behar dira estrategiak, azaleko erradikaltasun hutsalean geratuko diren borrokak galatzeko eta modu errealean gauzatzeko asmoa lehenesteko.

ticulamos e incorporamos a las propuestas y dinámicas que pretendemos realizar. Por supuesto, esto requiere un tiempo que no siempre tenemos y un esfuerzo que no siempre podemos realizar, pero resulta indispensable si, realmente, nuestro objetivo es realizar una intervención eficaz en la realidad en la que vivimos.

A esta cuestión debemos sumarle el debate sobre qué es ganar (o qué es perder). En definitiva, debemos definir sobre qué bases valoramos los avances o los retrocesos a ese respecto. El debate, por lo tanto, está entre si priorizamos los intereses de la organización, su estrategia y desarrollo, o el impulso para que el sujeto se constituya para sí de manera propia y autónoma.

La cultura militante es amplia y diversa en el mundo de la izquierda transformadora, pero existen puntos en común en lo referente a la necesi-

Gure ustez, interesgarria da norberaren identitatea abiapuntua dela azpimarratzea, baina hau ezin da molaezina izan, ezta printzipioekin edo etikarekin nahastu ere. Beraz, geure proposamenak beste batzuk onar ditzaten nahi dugun eta lan egiten dugun bezala, besteenak ere norberarenak balira bezala landu behar ditugu, eta onartu behar dugu aldebiko norabide horrek gure egiteko, pentsatzeko eta jarduteko modua ere aldatu behar duela.

Azkenik, inozokeriarik edo boluntarismorik gabe, kontua ez da beste masaila jartzea, eztabaidean amore ematea edo talde-lanaren osotasuna gure gain hartzea. Askotan pentsatzen

dugu horrek emaitzak ekarriko dituela, baina gero ez dira inoiz iristen eta frustrazio bihurtzen dira. Malgutasuna ez da nahastu behar proiektu politikoa bertan behera uztearekin eta talde lana norberaren ikusgarritasuna defendatzearekin.

Guzti hori diogu, benetan agenda sozial partekatu bat, frente soziosindikal zabalak... eraiki nahi baditugu, eta gure errealtatearen anitzasuna eta konplexutasuna artikulatz trantsizio ekosocialista eta feminista bat ekin nahi badiogu, eztabaide hau etengabe berrikusi eta zorrotz lantzea ezinbestekoa delako. ■

dad del trabajo humilde, desinteresado y radical como eje del accionar político. De esta manera, abandonar los espacios de confort, asumir contradicciones, distinguir entre lo urgente, lo importante así como lo posible y tangible, y vincularlo con el horizonte estratégico nos hace diseñar una estrategia que abandone la pretensión de performar la lucha bajo aparente radicalidad y la materialice de manera real.

Creemos que también es interesante destacar que la defensa de la identidad propia es el punto de partida, pero no puede ser inalterable ni confundirse con los principios o la ética. Por lo tanto, de la misma manera que deseamos y trabajamos para que las propuestas propias sean asumidas por terceros, debemos trabajar las de terceros como propias y aceptar que esa bidireccionalidad también debe cambiar nuestra forma de hacer, pensar y actuar.

Por último, sin pecar de ingenuidad o voluntarismo, la cuestión no es poner la otra mejilla, ceder en debates o asumir el trabajo colectivo solo de parte. Muchas veces pensamos que esto reportará frutos que luego nunca acaban de llegar y se convierten en frustración. La flexibilidad no debe confundirse con el abandono del proyecto político ni el trabajo colectivo con la defensa de la visibilidad propia.

Todo esto lo decimos porque si de verdad queremos construir una agenda social compartida, frentes sociosindicales amplios y abordar una transición ecosocialista y feminista desde la articulación de la diversidad y la complejidad de nuestra realidad, este debate debe ser permanentemente revisado y tratado con rigor. ■

En esta reseña Josefina "Txefí" Roco nos habla sobre la obra de teatro *As que limpian*, que habla de la lucha organizada de las camareras de piso de

los hoteles por conseguir unos derechos laborales y sociales justos. Frente a ellas, la avaricia voraz de los propietarios de las cadenas hoteleras.

As que limpian

As que limpian es una obra de teatro escrita, dirigida e interpretada por Areta Bolado, Noelia Castro y Alién Kendelman; creación de A Panadaría y coproducida con el Centro Dramático Nacional. A Panadaría, en gallego, es el nombre de esta compañía de teatro fundada en 2013 por estas tres mujeres que han decidido llamarse así porque una de ellas tenía una abuela, una bisabuela y una tatarabuela panadera, y porque amasan un teatro artesano.

As que limpian cuenta la historia de tres limpiadoras de piso de un gran hotel situado en algún pueblo presumiblemente galego y notablemente turistificado, gracias a las políticas de especulación urbanística y gentrificación, no casualmente impulsadas por un gobernante histórico de ese territorio e íntimo del dueño del hotel; un vampiro explotador, al que sólo le importa el *chin-chin* (dirua).

El montaje de esta pieza teatral recuerda que, con talento e ilusión, se puede hacer algo realmente bueno y profundo, sin grandes presupuestos o escenografías tecnológicas.

Tres pedazo de actrices que son ellas mismas las que mueven los elementos que componen la escenografía, ge-

nerando locaciones diferentes como la habitación de hotel, el sótano de la lavandería o el hall de entrada donde se realizan eventos y actos. El carro de limpieza, las fregonas, toallas, baldes o unas alfombras bastan para saber muy bien dónde están situadas las intérpretes y cuál es el contexto de la escena.

Dos cuestiones, en términos de realización, me han llamado mucho la atención de esta obra. La primera y que nunca había visto, es que las actrices cambian de personaje. Según la escena, las tres trabajadoras *kellys* cambian de cuerpo; y las actrices se intercambian el peinado y rotan de personaje. Se logra así un ejercicio interesante y dinámico, que como espectadora te lleva a cambiar el foco todo el tiempo, confirmando que todas podemos vivir-pasar por diferentes situaciones. O, dicho de otro modo, que el destino no es uno ni único. La segunda es la invitación sutil a viajar al corazón del territorio, recuperando la cultura galega. Las canciones y las voces de estas actrices, en lengua original, trasportan por momentos a la sala a un estado previo al territorio colonizado, tan único y diferente al modelo turistificado, homogeneizante y vacío de identidad-historia-cultura propia.

En la obra pasan muchas cosas. Se ve clara la diferencia de posición-situación entre cada una de las trabajadoras, que en un principio vivencian de distinto modo el empleo y las condiciones en que se encuentran. Todo lo que pasa en la vida real de un centro de trabajo de esas características queda reflejado en los diálogos y escenas de estas tres compañeras.

Las cargas laborales de un empleo altamente feminizado y precarizado sostienen y garantizan una macroestructura de cuidados altamente rentable y expansiva. Basada en trabajo rotativo, temporal y parcial, en malas condiciones, exigencia de rendimientos, maltrato por parte de las jerarquías, la sensación de no llegar, de cansancio físico y emocional, el incumplimiento de los convenios y de los derechos laborales fundamentales, la ausencia de todo tipo de prevención, protección y salud laboral se entrecruzan y quedan expuestas con gran nitidez dejando en las personas espectadoras un sabor extraño de haberte reido un montón pero quedarte con un malestar en el cuerpo.

Los miedos y la sensación de impotencia se combinan con la rabia como motor de cambio y organización colectiva, llevando a las trabajadoras a no quedarse quietas ni calladas. Se plantan haciendo acciones, exigiendo sus derechos e incluso denunciando la corrupción y el clientelismo entre señores empresarios y políticos de guante blanco.

"Este trabajo mata", dice una de las pancartas que hacen para una de sus protestas. Y es verdad. Lo saben las miles de *kellys* que se han organizado en diferentes territorios del Estado español y que han logrado constituirse como sujeto político cada vez más visible en los últimos años.

As que limpan es una herramienta política que, a través del arte, nos hace reflexionar y accionar sobre cómo vivimos, qué modelos de sociedad, ciudad, turismo, consumo y

relaciones interpersonales se potencian en este mundo caníbal.

As que limpan pone en valor lo realmente importante y le da visibilidad. Los trabajos, tiempos y procesos que sostienen las vidas, históricamente realizados por amor o por muy poco dinero por las mujeres. La obra acaba con las tres actrices hablándole al público, nos dicen que la obra que acabamos de ver podría ser la historia de muchas otras trabajadoras de cuidados y limpieza que sostienen este mundo que queremos y debemos cambiar. Nos emocionan contándonos la historia de una de sus madres, limpiadora de portales que ha llegado a la edad adulta con una pensión de miseria y casi sin derechos. Una historia que es la de muchas.

LAS QUE LIMPIAN / AS QUE LIMPAN

Obra de teatro escrita, dirigida e interpretada por Areta Bolado, Noelia Castro y Ailén Kendelman. Una creación de A Panadaría coproducida con el Centro Dramático Nacional (España)

Duración: 90 minutos

Ficha artística

De : Areta Bolado, Noelia Castro y Ailén Kendelman. Dirección e intérpretes: Areta Bolado, Noelia Castro, Ailén Kendelman. Escenografía : Beatriz de Vega. Vestuario: Esther Quintas. Iluminación: Del Ruiz. Música: Ailén Kendelman.

Vimos esta obra con compañeras delegadas de limpieza y de la sección sindical de trabajadoras de hogar del sindicato LAB. Invitadas por la compañía en dos ocasiones, las trabajadoras de sectores feminizados y precarizados del sindicato pudieron acceder al teatro y viendo esta obra, politizar sus propias realidades y vivencias como trabajadoras. Gracias a la obra, se han reido y han llorado juntas. Y ahora, al calor de la Huelga Feminista General que se está organizando para el 30 de noviembre en Euskal Herria, siguen organizadas y luchando juntas, como esas tres actrices que conspiran desde el sótano del hotel. Porque revolucionar los cuidados es transformarlo todo.

Hacen falta este tipo de propuestas. Gracias compañeras de A Panadaría. ■

Aldizkariaren atal honetan LAB sindikatuaren Programa Soziekonomikoaren esparru ezberdinetan sakontzen joango

gara, Talaiaren ale bakoitzean neurri zehatz bat hizpide hartuta. Oraingoan, zaintza neurrien inguruan arituko gara.

Zaintza Eskubide Kolektiboari atea irekitzeko, Lan Harremanetarako eta Babes Sozialerako euskal esparrua

PROGRAMA SOZIOEKONOMIKOA

LABen Programa Sozioekonomikoan trantsizio ekosozialista eta feminista gauzatzeko eraldaketa neurri eta gogoetak jasotzen dira. Bizitzak sostengatzeko funtsezkoak diren zaintza lanak gakoa dira trantsizio horretarako, eta, beraz, oraingo honetan Programa Sozioekonomikoari begirada horretatik helduko diogu

ZAINTEAK, EGUN, POBRETU EGITEN DU

Ipar Hegoak berriki argitaratutako *Ikusmiran 14* txostenak dakarren ondorioa argia da: zaintzeak, egun, pobretu egiten du. Gainera, lanaren banaketa sexual eta arrazistaren ondorioz, pobreziaren feminizazioan eta arrazializazioan sakontzen du. Lau elementu aipa daitezke.

Hasteko eta behin, Euskal Herrian 186.800 pertsonak (%87,97 emakumeak) dihardute etxeko lanetan jarduera nagusi gisa; *inaktibo* bezala sailkatzen dira, ez dute eskubide sozial eta ekonomikoien inolako aitortzarik.

Horrez gain, zaintza sektoreetako enpleguak (%80tik gora emakumeak*) prekarioak dira. Sektore horietako batzaz besteko soldata Gutxieneko Soldataren azpitik kokatzen da, eta, beraz, zaintza lanetan dabiltsan langileentzat ez da bizitzeko diru-sarrera nahiko bermatzen. Horri gehitu behar zaizkio lan baldintza prekarioak, edo etxeko langileen kasuan bereziki azpimarragarria den oinarrizko eskubideen urraketa. Lan-ordaindua egiten duten emakumeen* kasuan ematen diren lanaldi bikoitzak – bereziki diru-sarrera murritzagoak izan eta zaintza lanak besterenganatu ezin dituzten emakumeen* kasuan – denbora-pobrezia dakar eta eremu publiko, sozial eta politikoan zaintzaileen eta zaintza lanen ikus-ezintasuna handitzea.

Azkenik, zaintza lanak egiteko enplegu utzi edo horri emandako denbora murritzeark (nagusiki emakumeak*) lanaldi partzialen, kontziliazio baimeen... bidez diru-sarrera baxuagoak eta prekarizazio handiagoa dakar. Lau elementuek argi erakusten dute zaintza

lanak bizitza sostengatzeko funtsezkoak izan arren, horietan jarduteak – izan etxeko lanetan edo enpleguaren esferan – pobretzea eta eskubide sozial eta ekonomikoen galera dakarrela.

ZAINTA LANAK BERRANTOLATZEA EREDU EKONOMIKO ETA SOZIAL BERRIRAKO GAKOA

Egungo sistema sozioekonomikoan erreprodukzio sozialerako funtsezkoak diren zaintza lanak kapital metaketaren menpeko dira eta fase neoliberalean negoziorako eremu ere bihurtu dira. Bizitzak erdigunean jartzeko mailakatze hori irauli behar da, zaintza lanak politikoki ikusezinak izateari uzteko eta zaintzaren negozioa eteteko. Eztabaida potoloa da, Denon Bizitzak Erdigunean dinamikak sustatuta zenralitatea hartzen ari dena.

Zaintza Eskubide Kolektiboaren aldeko Herri Akordioan Zaintzarako Eskubide Kolektiboa definitzen da pertsona guztiak, bizi osoan zehar, askatasunez eta konpromisoz, zaintza eskaintzeko eta jasotzeko duten eskubide bezala. Horretarako badira erantzun beharreko premiak eta badago bizitza erdigunean jarriko duen sistema sozial bat pentsatu, definitu eta gauzatzeko estrategiak eraiki beharra. Zaintza lanei ematen zaien balio sozial eta sinbolikoan eraldaketa sakona gauzatu behar da, eta zaintza lanak egiteko baldintza materialak duintzeko eta eraldatzeko neurriak behar ditugu eremuz eremu. Zaintza Sistema Publiko-Komunitarioa zehaztea da erronka, tartean enpleguaren eremuan eman beharreko eraldaketa barnebilduta. Oraingo honetan, Lan Harremanetarako eta Babes Sozialerako Euskal Esparrua eratzeko proposamena aztertuko dugu begirada horretatik.

**ZAINTA SISTEMA
PUBLIKO-
KOMUNITARIOA
ZEHAZTEA DA
ERRONKA, TARTEAN
ENPLEGUAREN
EREMUAN EMAN
BEHARREKO
ERALDAKETAK
BARNEBILDUTA**

tzuak sortzen ditugu, zaintza lanak, aldiz, funtsezkoak dira gure inguru sozialean bizitza sostengatzeko. Bi horietan arituz langile guztiok ekarpena egiten diogu jendarteari eta horietan aritzeko eskubide eta ardura soziala dugu. Era berean, langile guztiok kolektiboki sortutako ondasuna jasotzeko eskubidea dugu: beste pertsona batzuen enpleguaren bidez sorturiko zerbitzu eta baliabide publikoak, beste pertsona batzuen lanak posible egiten dituen zaintza lan ez profesionalizatuak, eta bestelako ondasun eta baliabideak eskuratzeko diru-sarrera duina jasotzekoa. Oinarri horietatik bizitzak eta zaintzak erdigunea ekartzeko eraldaketa potentzialak identifikatu ditzakegu.

ENPLEGUARI DENBORA KENDU ZAINTA LANEI EMATEKO, ESKUBIDEAK GALDU GABE

ZAINTA ESKUBIDE KOLEKTIBOARI ATEA IREKITZEKO LAN HARREMANETARAKO ETA BABES SOZIALERAKO EUSKAL ESPARRUA

Zaintzak erdigunean jartzeko beharrezkoak da egungo Langile Estatutu eta Lan Kodeak gainditzea. Horri lotuta, Lan Harremanetarako eta Babes Sozialerako Euskal Esparruaren aldeko borroka Zaintza Eskubide Kolektiboaren aldeko borrokarekin lotzea potentzialitate handiko aukera izan daiteke. Talaiaren aurreko alean banaketa hirukoitzaren proposamenaz aritu ginen. Enpleguaren bidez (tartean zaintza profesionalizatua) sozialki beharrezkoak diren ondasun eta zerbi-

Zaintza lanak bizitza osoan zehar dira beharrezkoak eta badira momentu batzuk non euren intentsitatea handitu egiten den. Zaintza lanek dagoien tokia har dezaten enpleguari emandako denbora egituraz murritztu behar dugu, eta zaintza lanek denbora handiagoa eskatzen dutenean, eskubideak galdu eta pobretu gabe egiteko aukera bermatu. Esan bezala, enplegu lanaldia murritztea funtsezko da eta 30 orduko lanaldi osoko lan-astea proposatzen dugu, soldatik murritztu gabe, baita inposaturiko lanaldi partzialekin (nagusik emakumeek* pairatzen dituztenak) amaitzea horiek salbuespenezkoak bihurtuz. Bestetik, zaintza sistema publikoak oinarrizko zerbitzuen bidez zaintzarako eskubidea bermatuko lukeen arren, zaintza lan ez-ordinuek lehentasuna hartu eta enplegua etetea beharrezkoa denean

zaintzagatiko etetea proposa-tzen dugu.

Horrenbestez, zaintzagatiko etetea borondatez enplegua osoki edo partzialki eteteko eskubidea litzateke, zaintza-artatzea beharrezkoan den egoeretan, adin txikikoan zaintza edo mendekotasun egoeran dauden pertsonena kasu; Euskal Herriko bataz besteko soldaren adinako ordainsaria jasoko lukete zaintza lan horietan dabiltzan pertsonek, kotizatuz, eta enplegu-itzuleran kalterik eragin gabe. Gainera, ez litzateke familia nuklear loturariak eskatuko, loturagramak bezalako tresnak garatuko lirateke aldiz. Helburua intentsitate altuko zaintza lanak egiteko enplegua etean, horiek beharrezkoak direla aitortu eta pobretzea eragin beharrean eskubide sortzaile izatea da.

Hala ere, zaintza lan ez-ordainduak benetan banatu eta feminizazioari aurre egiteko neurri espezifikoak behar dira. Zaintza lanaldiaren inguruko eztabaida behar dugu: zaintza denon ardura bada, eta gehiegizko zaintza jardunaldiak pobretzea, osasun galera edota prekariatatea badakarte, zein mekanismo sor daitezke denok, eta, batez ere gizonek, erantzukizuna har dezaten? Gehiegizko eta gutxieneko zaintza jardunaldia finkatu liteke, horri jarraipena egiteko mekanismoak sortu, edo zaintza premiei erantzun kolektiboak emateko aukerak ziurtatu politika publikoen bidez (horrela Zaintza Sistema Publiko-Komunitarioaren oin komunitarioa sustatzeko politikak garatuz). Bestetik, zaintzagatiko etetea bezalako neurriak batez ere emakumeek* hartzea ekiditeko erantzunkidetasun politika era-ginkorrik garatu behar dira, edota lan-tegieten berdintasun plan eraginkorrik sortu.

**ZAINZA LAN EZ-ORDAINDUAK
BENETAN BANATU
ETA FEMINIZAZIOARI
AURRE EGITEKO
NEURRI ESPEZIFIKOAK
BEHAR DIRA. ZAINZA
LANALDIAREN
INGURUKO EZTABADA
BEHAR DUGU.**

ENPLEGU BERMATUA ETA GUTXIENEKO SOLDATA ZAINZA LANGILEEN BALDINTZA DUINAK ETA ZAINZA SISTEMA PUBLIKOA SUSTATZEKO TRESNA GISA

Gure proposamenaren arabera administrazioak enplegu duina bermatu beharko dio herritar orori, eta egiten ez duen artean Gutxieneko Soldaren adinako kalte-ordaina eman beharko du. Enplegu bermatuaren ideiak botere publikoaren arduran egiten du azpimarra eta potentzialitate bikoitzak dauka. Batetik, langile orori bizitzeko adinako diru-sarrera bermatzea (solda edo kalte-ordaina, eta kotizazio unibertsalaren bidez pentsio duina). Horrek, 1400 euroko Gutxieneko Solda ezarri, zaintza langileen baldintzak duintzera bidean ekarpena egiten du, zaintza sektoreetako langile gehienek solda baxuagoak baitituzte. Nos-

ki, beharrezko da ere etxeko langileen erregimen berezia desagertzea, zaintza lanetan dabiltzan emakumeen* erre-gularizazioa, eta lan horiek burutzeko baldintzak (ratioak, lan osasuna...) hobetzea, eta ikusi dugu nola azpikon-tratazioaren eta pribatizazioaren bidez ardura horri muzin egiten dion ad-ministrazioak. Enplegu bermatuaren markoa administrazioak duen ardu-ra gehiago azpimarratzen da.

Bestetik, enplegua kualitatiboki pentsatuta (sozialki beharrezkoak di-ren ondasun komunak eta zerbitzu publikoak sortzeko jarduera gisa, eta ez kapital metaketa maximizatzeko antolaturiko jarduera gisa), beharrezko enpleguak zeintzuk diren da hurrengo galdera. Bizi dugun krisi-sistemikoak (krisi ekosoziala, zaintzena, gerra eta militarizazioa) inpaktu izango du enpleguaren eremuian ikuspegi kualitatibotik ere, eraldaketa hori merkatuaren eskutik etor daiteke – enpresariekin lanpostuak sortzen dituztela dioen mantra neoliberala oinarri – baina lan harremanen ereduak administrazioak enplegu ber-matzeko duen ardura jasotzen badu, eztabaida horri bultzada berria eman dakiok eremu publikotik eta langileon interesetatik. Zaintza Eskubide Kolektiboaren aldeko borrokarekin gurutzatuta, zaintza lan profesionalizatuak Zaintza Sistema Publikoa sortuz antolatzeko bultzada elikatu daiteke.

Hamaika elementu jorratu genitzake, eta beharrezkoia izango da zaintzak erdigunean jarriko dituen sistema sozial bat eraiki nahi badugu. Azaroaren 30eko Greba Feminista Orokorean badugu mugarrir bat eta lehentasunekoa aldarrikapen batzuk; hortik aurrera ere begirada hori gure egin eta eraldaketa eremuz eremu sustatzea dagokigu, baita Lan Harremanen eta Babes Sozialerako Esparrua eraldatzeko borrokan ere. ■

Liburua

Ez dadin bizitza eten

Miren Aranguren Ainara Santamaría Barinagarremonteria Monika Mendiberry
Apezetxea 2023

<https://txalaparta.eus> | [🔗 https://labur.eus/T16G1](https://labur.eus/T16G1)

Jornada

“La cura, un dret en construcció”

Podcasta

Durangaldeko I. PODKAST feminista SAIOA

<https://www.youtube.com/@DenonBizitzakErdiguneraDurango> | [🔗 labur.eus/T16G3](https://labur.eus/T16G3)

Artículo

Cuidados y derechos. El avance hacia la democratización de los cuidados

Dolors Comas-d'Argemir.

<https://www.youtube.com> | [🔗 labur.eus/T16G4](https://labur.eus/T16G4)

“ Revolucionar los cuidados para cambiarlo todo ”

AZAROA NOVIEMBRE NOVEMBER

Gehiago nahi?

Eduki gehiago www.iparhegoa.eus webgunean

Aldizkariak
eta eduki osagarriak

<https://labur.eus/talaiaaldizkariak>

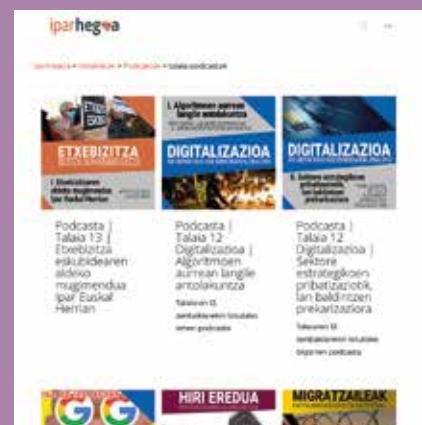
Bideoak

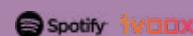
Talaiaren erreprodukzio-zerrenda
Ipar Hegoaren youtube kanalean

<https://labur.eus/talaiaabideoak>

Podcastak

<https://labur.eus/talaiaodcastak>

BATU KOMUNITATERA!

EKINTZA SOZIALEKO
KOMUNITATEA
ABIATU

